

MARTON JÓZSEF

Baráti emlékezés Simpf Jánosra

Simpf János (1951-1989) this year would celebrate his 60th birthday. He was ordained in 1976 by bishop Márton Áron for the Diocese of Satu Mare. After this he spent five years of pastoral service in the diocese. From 1981 until his death he was the Hungarian language and literature teacher at the so called little seminary, Cantor School in Alba Iulia. In addition to his work done professionally he also wrote literary works. His poems were not published at that time but they were mechanically reproduced and circulated in public. might have informed you do not, but mechanically reproduced circulated public. He had been harrassed by the Securitate.

Keywords: Simpf János; Professor; School of Literature; poet; Securitate (the secret service of the Communist Romania).

Ha Simpf János (1951–1989) élne, f. év február 26-án töltötte volna be 60. életévét. Igazi irodalmár, pap-költő volt egy olyan korszakban, amikor a katolikus papok írásai nyomtatásban nem jelenhettek meg napilapokban, irodalmi és egyéb folyóiratokban. Ez neki különös fájdalmat okozott, úgyis fogalmazhatnék, hogy benne néha-néha letörtséget, letargikus állapotot idézett elő. Többször tette fel a gyötrő kérdést: kiknek írjak, és miért?

Költői vénáját édesapjától örökölte.¹ A nagybányai líceum akkori (vallásos) magyar tanárnője, akit sétáinkon hálás visszagondolással nagyon sokat emlegetett, Janival nemcsak megkedveltette a magyar és a világirodalmat, hanem magas szinten műveltette. Kispapként is igyekezett a papi hivatását összeegyeztetni az irodalomszeretettel. Mert ő mindenben a szépet, a jót, az igazat és a szentet kereste.

1970 őszén, amikor belépett a Gyulafehérvári Papneveldebe, kiforrott irodalmárnak, művelt főnek ismertem meg. A pap-

¹ Lásd BEKE György: *Boltívek teherbirása*. Kritérion Kiadó. Bukarest 1983. 309.

növendékek szellemi és lelkiéletének kiművelését szolgáló önképzőkör, „A Szalézi Szent Ferencről elnevezett Erdélyi Magyar Egyházi Irodalmi Iskola” jó lehetőséget nyújtott neki, hogy tehetségét kibontakoztassa. Ezeken tartott élvezetes előadásai, szakszerű hozzászólásai, felolvasásai és szavalásai által hamar kivívta a kispapok elismerését. Mindenki tudomásul vette, hogy Simpf János nagy irodalmár, tehetséges költő. Hat éven keresztül (míg teológus volt, mert magyar tanárként is folytatta a Kántoriskolában) nem létezett Mikulás-krónika, Karácsonyest, szilveszteri és egyéb műsor, amelybe bele ne dolgozott volna. De a legtöbb műsornak forgatókönyvét ő maga írta meg.

Mint érzékeny költői lélek elég sokat vívódott. Kispapkorában őszinte szándékkal és lelkiismeretesen készült a papságra. Az egyhetes tavaszi lelkigyakorlatok szent csendjében lelki élményeit, belső vívódásait versekbe öntötte. Az „újszüleményt” rendszerint titokban el is szavalta és átszellemülve értelmezte.

Harmadéves volt, amikor Szilveszter Sándor sepsiszentgyörgyi plébános, pápai prelátnak az Egyházi Irodalmi Iskola keretén belül pályázatot hirdetett meg „Magyar költők hite műveik alapján” címmel (I. díj: 1000 lej, II. díj: 300 lej, III. díj: 200 lej –, s ha csak egy pályamunka lesz, akkor a teljes összeg). Párosával is lehetett pályázni. Nagy kihívásnak tűnt ez a tetszetős pályázat. A kispapok körében nem volt nagy az érdeklődés. Noszogatómra Simpf János barátom végül is belement, hogy elkészítsük a pályamunkát. Én a gyűjtőmunkába segítetttem bele, ő pedig az oroszlánrészt vállalta, a szövegszerkesztést. Végül is a meghatározott időre a pályamunka elkészült, s megnyertük a pályázatot a tekintélyes pénzüsszeggel. De nem ezen volt a hangsúly, hanem a szellemi és lelki élményen. Jani annyira belekesedett, hogy nem állt meg csak a magyar költőknél: elkészítette „Isten a világirodalomban” címmel a másik tekintélyes munkát, valamint összegyűj-

tötte a nagy költők Mária-verseit is.² Az így összeállt művei abban az időben a lehetőségeknek megfelelően szerényebb sokszorosítással ugyan, de sok paptestvérnek és irodalmárnak hasznos segédanyagként szolgáltak.

Simpf János barátságos ember volt. Különösen a költők, irodalomárok társaságát kedvelte. Már kispapkorában kapcsolatot tartott fenn Markó Béla fiatal költővel. Paptanárként baráti viszonyban volt Bajor Andorral és Beke Györggyel. Jól emlékszem, amikor a 80-as évek elején elvitt a Napsugár szerkesztőségébe, hogy találkozzunk a két Sándorral (Fodor, Kányádi). Ekkor Kányádi Sándor úgy üdvözölt bennünket, mint „Márton Áron katonáit.”

Simpf János ötéves lelkipásztori szolgálat után tért vissza Gyulaféhérvárra. Simon István piarista magyar tanár 1981 júniusában nyugdíjba vonult, s helyébe dr. Jakab Antal püspök Jánosra bízta a Kántoriskolában a magyar nyelv és irodalom, valamint a Teológián a magyar nyelv tanítását. Ez őt nagyon feldobta, mert nagyon szeretett tanítani. Többször emlegette, ha lehetséges lett volna Romániában hivatalosan a szerzetesi élet, akkor ő piarista szerzetbe lépett volna. Ténylegesen megvolt benne a piaristák karizmája. Szakmáját nemcsak tudta, hanem szerette is, szenvedélyesen. Erre ráéreztek a diákjai is. Sokakkal megszerettette az irodalmat, a szép beszédet, még a nem magyar anyanyelvűek is hatása alá kerültek. Prédikációi, rögtönzött beszédei a szónoklás mesterművei voltak. (Kár, hogy beszédeinek nagyobb részét nem írta le!). Érdekességként szeretnék megjegyezni, hogy ő, a papköltő beszédeiben saját költeményeit, de úgy általában a verseket nem idézte. A prédikációk bevezetőjében viszont gyakran élt egyéb irodalmi alkotás felhasználásával, azokból egy-egy gondolatot kiragadott és alkalmazta az ünnepi alkalomra.

² A Mária verseket tartalmazó tanulmánykötetét 2008-ban a szatmárnémeti Ady Endre Társaság nyomtatásban is megjelentette „Mária-költészetünk” címen. Megjelent Szatmárnémeti 2008. 1–258. oldal. ISBN 978-973-0-05454-0.

1982–1989 között a végzős kántoriskolások által rendezett farsangi ünnepek magas színvonalúak voltak, bármelyik városi színpadon nem vallottak volna szégyent. A farsangvégi szombaton és vasárnapon a rögtönzött előadóteremben háromszor kellett megismételni a műsort. Nemcsak a végzősök szülei jöttek, hanem a szépet és a nemest hallani kívánó emberek Gyímetől Szatmárig a különféle helységekből. A gyulafehérvári magyar emberek számára is legfőbb kulturális eseménynek számított a kántoriskolások farsangi ünnepe. Nem mindenki tudta, hogy a kiváló műsor mögött Simpf tanár állt.

Jani különösen örvendett, ha költeményeit olvasták és idézték. Költői büszkeséggel emlegette a „Zengje föld és zengje ég” című versét, melyet Boros István, Valér ferences egyházzeneész testvér megzenésített.³ Természetesen, nem liturgikus énekről van szó, de olyan vallásos énekről, amelyet kirándulásokkor, paraliturgikus szertartásokon nyugodtan énekelhetünk, mert azt kereszténységünk húsvéti hite és öröme lengi át.

Zengje föld és zengje ég, / útra hívó messzeség, /
feltámadt Krisztus!
Hirdesse kürt s harsona, / meleg hangú fuvola, /
feltámadt Krisztus!
Csobogja a kis patak, / míg a völgybe leszalad, /
feltámadt Krisztus!
Zúgják zordon fenyvesek, / visszhangozzák vén hegyek, /
feltámadt Krisztus!
Kacagja víg napsugár / valahányszor földre száll, /
feltámadt Krisztus!
Illatozza száz virág, / vízre hajló barka ág, /
feltámadt Krisztus!
Lengje szellők bársonya / új tavaszok mámor, /
feltámadt Krisztus!
Zengje öreg s fiatal / ez a legszebb diadal, /
feltámadt Krisztus!

³ Lásd *Dicsérvétek az Urat* énekeskönyv első kiadás 105b. számú éneke. Gyulafehérvár 1993. 194.

Simpf János elkötelezettségéről, népe iránti szeretetéről, műveltségéről hamar tudomást szereztek az egyházi személyekre állított megfigyelők és szekusok. Simpf Jánosnak velük is szembesülnie kellett. Alig jött vissza Gyulafehérvárra tanárnak, egy évre rá a Szekuritáté emberei számunkra egy veszélyes kelepccét agyaltak ki. Az eset lefolyásából és végkimeneteléből – utólag – állíthatom, hogy előre átgondolt csapdáról volt szó. 1982 őszén a XII. osztályba jelentkezett egy „fiú” (nevét elhallgatom, pedig a mai napig nem felejtettem el), hogy a Kántoriskolában érettségizzen, és nem ott, ahol elkezdte a XI. osztályt. (Megjegyzem, hogy 1980–1990 között ez volt az egyetlen ilyen eset, mert az iskola nem adhatott államilag érvényes érettségi diplomát, csak a Teológia fogadhatta el). Szegény fiút valamivel megfogták és beszervezték, úgy kellett tennie, ahogyan parancsolták. Már az első hetekben nagy érdeklődést tanúsított az irodalom iránt, mindkettőnkhez rendszeresen jött verseskönyveket kölcsönözni. Ennek akkor örvendtünk is. Közben „verseket” írt, melyeket megmutatta a magyar tanárának. Simpf tanár úr megpróbálta lebeszélni a versírásról, mert ahhoz ő egyáltalán nem értett, inkább komoly versek és regények olvasására bízta. A „fiú” nem hallgatott tanárának tanácsára, mert neki azt kellett tennie, amit sugalltak. Kifejezetten sovinszta verseit postán küldözte másoknak, többek között a katona cimboráinak. S egy tavaszi napon arra ébredtünk, hogy az állami ügyészség iskolánkban házkutatást rendez. A következő napon nem az iskolaigazgatóját, hanem Simpf tanár urat s jómagamat kihallgatásra invitáltak a rendőrség épületébe. Ekkor jelentkeztünk a megyéspüspöknél, jeleztük neki a fejleményeket, de különösebb eligazítást nem kaptunk. A kihallgatáson a szekustiszt azt szerette volna bebizonyítani, hogy a Kántoriskolában mi ketten magyar nacionalizmust üzünk. Minden keresztkérdése erre hegyeződött ki. Megmutatta a „fiú” leveleit a sovinszta versekkel, s az általunk kölcsönzött könyvekből összemásolt verses gyűjteményét (érdekes: könyveinkből a hazafias verseket írta ki), a

székely-nadrágos fényképét, ahogyan a „magyar” nótákat énekelte a farsangi ünnepeken stb. Életemben ekkor vált valóra az Úr Jézusnak azon szava, hogy a bíróságon megadatik nekünk, hogy mit kell mondani (vö. *Mk* 13, 11). Hirtelenjében azzal érveltem, hogy mi ezt a „fiút” öt hónapja neveljük, 11 esztendőn keresztül állami iskolában tanult. Ha ilyen rövid időszak alatt ennyire át tudtuk formálni, akkor pedagógiai kitüntetést érdemlünk. Ezzel a kihallgatást lezárták, és nyilatkozatot írtattak. Ekkor írtam először és utoljára a Szekuritáté emberei előtt nyilatkozatot, magyar nyelven, a „fiúval” való kapcsolatokról. Hasonlóan jártak el Janival is. És mivel nem sikerült célt érniük (megfélemlíteniük), az ügy viszonylag hamar elcsendesedett. A fiút kizártuk az iskolából, aki ellen úgymond „bíróági” eljárást indítottak. Gyulafehérváron, a nyár folyamán megtörtént az elítélése és egyben a felmentése, mert egy pszichológus „betegségről” bizonyítványt állított ki. Utólag is állítom: a fiú egészséges, normális volt, elég képzett és életrevaló, csak valamiért „zsarolható.”

Mindent elemezve, nyilvánvaló, hogy Simpf tanárral öntudatlanul is izgattuk a Szekuritáté embereit. Kispapként öt évig a szabadidőben együtt sétáltunk, mindketten állami iskolából kerültünk a Teológiára, fő témánk az irodalom volt, sokat olvastunk, együtt jártunk – szinte minden héten – könyvkölesönzésre az 1971-ben Gyulafehérvárra került fiatal tanárunkhoz, Pálfi Gézához (aki nagyon a Szekuritáté megbélyegzett embere volt). Már akkor a beszervezett úgynökök jelentették rólunk a Szekuritáténak, hogy mikor voltunk Pálfi Gézánál, milyen irodalmi műveket olvasunk. S amikor 1981-ben ismét együtt lehettünk, mint paptanárok, fokozottabban figyeltek minket. Pedig csak a feladatunkat végeztük, tehetségünk szerint.

Szinte kifelejtettem annak közlését, hogy mindkettőnk különösen érdekelt a sport, a magyar sportolók sikere. Általában egy húron pendültünk, egyet kivéve: Jani Dózsa-drukker volt, én meg Fradis. De ha a dózsa Bene és a fradis Albert a

válogatottban együtt játszottak, a sikereknek együtt örvendtünk és a kudarcokon együtt keseregtünk.

Simpf János meleg lelkű ember volt, magán viselve a költői lélek érzékenységét. Sohasem durváskodott, fájdalmát magába fojtotta, vagy pedig versbe öntötte.⁴ Temetésekor Bálint Lajos segédpüspök úgy fogalmazott, hogy „János olyan volt, mint egy nagy gyermek.” Könnyen letört, rászorult a biztatásra, a bátorításra.

A Teológián nagyobb éves korunkban tervezgettük a primiciánkat. Őt bosszantotta, sőt dühítette a sok érzelgős, diadalittas és üzenet-nélküli primiciás vers (pl. Engem az Úr ragadott el...), melyeket az elsősítés ünnepségeken szavaltak vagy énekeltek. Arra kértem, hogy írjon másokat, amelyekben a szolgálat szelleme dominál. Biztatásomnak lett fogatja. Akkor az ötéves barátságunk emlékére megajándékozott „Az oltár Tábor-hegyn” című verssel. A „bátyám” megszólítás azért szerepel az eredeti variációban, mert azt unokatestvérem szavalta a szülőfalumban bemutatott első ünnepélyes szentmisém végén. Jani iránti tiszteletből és emlékére ezüstmisémén újra elszavaltattam. Azóta sokan és sok újmisen szavalják.

Primiciás jelmondatomat is közösen tárgyaltuk meg. Nem ajánlotta a szokványos idézeteket, valami mást, újszerűt vagy egészen régit javasolt. Olyat, amely élelcélt és üzenetet hordoz. Ösztönzésére végül is Szent Pál apostol Galatáknak írt levél 5, 13 versét választottam mottóul: „Szeretemben szolgáljuk egymást.” A következő évben primiciás mottóul Jani is ezt választotta:

⁴ Lásd SIMPF János: *Versek*. Arcképcsarnok 2009. Europrint Kiadó. Nagyvárad 2009. 1–98. old. ISBN 973-7735-10-2

Szeretemben szolgáljuk egymást!
AZ OLTÁR TÁBOR-HEGYÉN.

Hajdan Jézus s három tanítványa
együtt mentek a Tábor-hegyére.
Ott történt meg mindnyájuk láttára
Krisztus Urunk megdicsőülése.

Bátyám, Te ma magas hegyen voltál;
fenn az oltár szent Tábor-hegyén.
Minden virág Neked illatozott,
Tied volt a pompa és a fény.

Téged nézett sok-sok csillogó szem;
Rajtad pihent anyák tekintete,
rád mosolygott ifjú és gyermek,
simogatott apák kérges keze.

Rád lesett fel igaz és a bűnös,
a kezekben támadt új csodára.
Bízva néztek, hiszen megérezték;
értük él már Krisztus katonája.

Értük él már, értük harcol mindig:
Isten szavát hirdeti a szája,
két kezével felold, áld, simogat,
s a rászorulót szeretettel várja.

Érted dobbant ma imát minden szív.
Érted égtek szent lángban a lelkek.
Érted hulltak forró hálakönnyek.
Érted sokan szent dalt énekeltek.

Ez a nagy nap egyedül a Tiéd,
és Tiéd a jövő szent reménye.
De már vár Rád megálmodott utad,
alig várja, indulj el feléje.

Vidd magaddal erre a nagy útra
édesanyád könnyes szeretetét,
édesapád dolgos akarását,
s fogd keményen Isten erős kezét.

Bátyám indulj! – téged hív a távol.
Bátyám indulj! – téged hív az Isten.
Bátyám indulj! – rád várnak a lelkek.
Erősítsd meg a szent hitben őket.

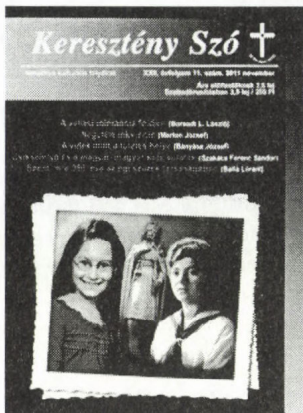
Bátyám indulj! – és Isten segítsen,
Minden tetedhez Ő adjon erőt.
Állj be Te is a nagy aratásba,
s ne torpanj meg soha semmi előtt.

Bátyám, Te ma beláttál az Égbe.
Bátyám, Te ma magas hegyen voltál.
Bátyám immár kiválasztott lettél.
Bátyám, immár életed az oltár!⁵

Simpf János is elérte az oltár táborhegyét. Tizenhárom éven keresztül szolgált az Urat. Hirtelen, nagyon hamar eltávozott 1989-ben, a kántoriskolás végzősök ballagása után, május 29-én. A feltámadás hitében, amelyet olyan szépen megénekelt, kerestük akkor is a megnyugvásunkat, és imádkozunk most is érte.⁶

⁵ Ezt a verset Szakács Etelka szavalta először Székelykálban 1975. július 6-án.

⁶ Életútjának rövid ismertetését lásd TEMPFLI Imre–SÍPOS Ferenc (szerk.): *A szatmári római katolikus egyházmegye író papjai*. Otthonom Szatmármegye 10. Szatmárnémeti 2000. 177–178.

Keresztény Szó erdélyi katolikus kulturális havilap

A *Keresztény Szó*t 1990-ben alapították az erdélyi katolikusok szolgálatára. Azóta tartalmában folytonosan gazdagodik, külalakjában színesedik. A katolikus értelmiség számára tájékoztatást és világgépet nyújtó lap havi rendszerességgel jelenik meg. 2009-től tudományosan is jegyzett folyóiratként a katolikus teológiai kutatás irányait, más tudományágaknak a katolikus élettel, kultúrával kapcsolatos eredményeit mutatja be. Szerkesztőbizottsága, amelybe erdélyi magyar és külföldi egyetemi tanárok tartoznak, valamint szerzői, akik az erdélyi, magyarországi és külföldi tudományos és irodalmi, kulturális élet jelesei, garantálják a magas színvonalat, az elmélyült kutatást, az olvasmányosan tált tudományosságot, a sokoldalú, egyházas tájékozódást. Ugyanakkor a lap lehetőséget teremt a tehetséges fiatal kutatóknak is a bemutatkozására. A *Keresztény Szó* körül szerveződő, teológiai képzettséggel rendelkező fordítógárda az idegen nyelvű írások magyar tolmácsolására is törekszik.